

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

79. ÅRGANG

4. MARS 1967

A V I N N H O L D E T :

- SERIE OM EKTESKAPET (side 68)
- SKRIFTEMALET: KRISE? (side 70)
- «LOMMEPENGER TIL PAPPA?» (side 72)

NF
5

N E S T E N U M M E R U T K O M M E R 1 8 . M A R S 1 9

VALLADOLID: En demstol i Valladolid, Spania, har innledet rettsforfølgelse mot redaktøren av det katolske blad «Diario Regional», Jose Tallon Garcia. Han anklages for å ha offentliggjort nyheter hvor han tilkjennegir «mangel på respekt overfor myndighetene». Bladet utgis av medlemmer av Opus Dei, en internasjonal sammenslutning av prester og legfolk. Fem andre blad som også utgis av Opus Dei er forelagt den spanske informasjonsminister Iribane til «nær- mere undersøkelse».

SEVILLA: Kardinalen av Sevilla, Monreal har tilbudt en hjemløs familie opphold i sitt hus. I et hyrdebrev har han samtidig bedt om bidrag og forslag for å hjelpe de husløse i erkebispedømmet.

VATIKANET: Det blir nå daglig feiret en aftenmesse i Peterskirken. I tiden 1. oktober til 31. mars begynner messen kl. 17,30, i tiden 1. april til 30. september begynner den kl. 19.

KRISTIANSAND: Avisen «Fædrelandsvennen» forteller at plankomiteen for sykehusutbygningen har behandlet og tilrådet spørsmålet om kjøp av St. Josefs Hospital i Kristiansand. Det foreligger et konkret tilbud, og det er muligheter for drift i fylkets regi fra høsten av.

LONDON: Familiens fastedag, en aksjon som britiske katolikker har lansert for å skaffe midler til kampen mot sult og fattigdom i verden vil antagelig innbringe over 20 mill. kroner i år. Over hele Storbritannia blir familier oppfordret til å spare inn ett måltid og sende de pengene dette måltid ville ha kostet til Cafod, en katolsk hjelpeorganisasjon.

KØBENHAVN: De danske katolikker holder en synode fra den 19. august 1968 på Nyborg Strand. Det skal møte 65 prester, 25 ordenssøstre og 110 legfolk.

LONDON: Over 100 katolske og protestantiske prester og jødiske rabbinere deltok i midten av februar i en stor fredsmarsj for Vietnam i Londons gater.

KØLN: Erkebiskopen av Köln, kardinal Frings og lederne av de jødiske synagoger i byen har etter et møte gitt uttrykk for sin beklagelse over de misforståelser og mistolkninger som har oppstått i pressen om en samtale mellom kardinalen og rabbineren Nussbaum. Kardinal Frings har i en erklæring gjentatt sine ord fra gjeninnvielsen av den krigsrammede synagogen i Köln i mai 1959: «Forfølgelsene av jøder under Hitlerregimet og tilintetgjørelsen av deres kulturskatter er kanskje den skjendigste forbrytelse vårt århundre kjenner.» Fra jødisk side blir det presisert at det i lange tider har vært et oppriktig vennskap mellom synagogen og Kølns katolske erkebiskop.

BAD HONNEF: De katolske biskoper i Tyskland har besluttet å starte en felles ukeavis. Avisen vil komme ut fra høsten 1968.

RIO DE JANEIRO: Generalkonferansen av fransiskanere i Brasil har besluttet at man skal selge ordenens eiendommer. Hvis landets biskoper gir sin tillatelse, vil Brasils fransiskanere i fremtiden virke som arbeiderprester.

RADSTATT: I Obertauern var det i midten av februar en ukers skikurs for ordenssøstre. 15 søstre fra seks forskjellige kongregasjoner i Østerrike, Sveits og Tyskland deltok.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og	11.00 — 19.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	10.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 21 25 87	—	10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK, <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 —
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2	8.45 19.00	11.00 —
Biskopen og prestegården tlf. 21 214	—	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94	8.15	10.30
Biskopen og prestegården, tlf. 3604	—	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII) (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Helge Erik Solberg,
Gunnar Magnus og Jan Cato Mollstad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 42 37 43.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom
postkontorene). Kr. 25 pr. år,
kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21.

REDAKSJONELL KOMMENTAR:

EKTESKAP OG TEOLOGI

De siste årtiers katolske debatt om ekteskapsproblemer har — alle positive sider til tross — gitt oss en ubehagelig følelse av ensidighet. Legfolkets ønske om liberalisering av Kirkens holdning til familieplanlegging og de kirkelige myndigheters defensive holdning, har ført til en kortsynt krangel om *metoder*. Menigmanns meninger har gjerne vært subjektive og uten bakgrunn i et forstandig

helhetssyn, mens teologenes argumenter har vært altfor bundet av tradisjonell teologi. For mange fortøner de moralske regler seg derfor som lite overbevisende fordi deres begrunnelse lå i en utilstrekkelig teologisk forståelse av ekteskapets vesen og formål. Det var altså nødvendig med revisjon av kirkens lære om familieliv og seksualitet.

I dag skjer dette. Så meget er allerede oppnådd at Kon-silet kunne høste de første frukter av fornyelsen. Ekteskapet er nu gjenstand for energisk teologisk forskning. Noe av det første som ble klart, var manglene ved den gamle lære. Man henviste til den historiske utvikling av denne teologi. Tidligere hadde den skjedd i takt med de skiftende menneskesyn inntil den stagnerte i den livløse form for skolastikk som fantes i de teologiske håndbøker. Den var enerådende langt inn i vårt århundre. Videre viste det seg at den var så ensidig dogmatisk eller juridisk at den ikke syntes å dekke samme virkelighet folk daglig erfarte i sitt familieliv. Der var for lite tale om kjærligheten og for meget om forplantning som ekteskapets formål. Tidligere tiders patriarkalske samfunnsorden overlevet i en urimelig fremhevelse av mannens posisjon i ekteskapet. Det ble lagt så stor vekt på ekteskapet som sakramentalt uttrykk for Guds kjærlighet og for Kristi forhold til Kirken at man i høy grad glemte at det *primært* er en menneskelig og jordisk virkelighet. Det er fordi det først er en dennesidig realitet at ekteskapet kan være et *symbol* av betydning for vår frelse.

Ingen benekter sannheten i Kirkens tidligere teologi. Det gjelder bare å oppdage og fjerne uvesentlige, tidsbestemte elementer og gjøre den så allsidig at den kan gi svar på gifte menneskers erfaringer og problemer.

Blant de mange bemerkelsesverdige forsøk på fornyelse synes arbeidet til den hollandske dominikaner og konsilteolog E. Schillebeeckx verd å fremheve. De første resultater av hans forskning er mottatt med begeistret interesse. I Rom holdt han et foredrag for konsildeltagerne, og nu har vi de første to bind av en større studie over ekteskapet. Han har villet samle alle vesentlige faktorer av bibelsk, historisk, dogmatisk, antropologisk, sosial og psykologisk art. En kjempeoppgave, men en nødvendig forutsetning for å kunne gi Kirkens lære den tiltrengte bredde. Målet er å utvikle en teologi i brytningspunktet mellom menneskers eksistensielle erfaringer og Guds ord. Han vil som teolog studere det jordiske fenomen, ekteskapet, som — nettopp i sin verdslige aspekt — har dyp religiøs mening. Han legger stor vekt på det intime forhold mellom et jeg og et du, på kjærligheten som ekteskapets bærende prinsipp og begrunnelse for forplantningen.

Verdslig virkelighet og frelsesmysterium. Det er intet nytt begrepspar. Der er snarere tale om en gjennomopdagelse. At spiren til denne lære allerede er del av Guds åpenbaring under Den gamle pakt, omtaler vi på neste side i dagens St. Olav.

HES.

E. Schillebeeckx: Det kristne syn på ægteskabet gennem tidene. Lumen nr. 26, 1966.

E. Schillebeeckx: Marriage, secular reality and saving mystery. Vol. I—II. Sheed and Ward.

Den 6. mars markeres hundreårsdagen for Lars Eskelands fødsel med et program i NRK. (Se for øvrig vår omtale på side 73.)

HELGE ERIK SOLBERG:

«TIL MANN OG KVINNE SKAP»

NY SERIE OM EKTESKAPET — I

Peruvian
wedding

Teologien lever av menneskets opplevelse av egen tilværelse og ved tålmodig å lytte til Guds ord. Det er derfor naturlig at pater Schillebeeckx åpner sitt store verk om ekteskapet med et bind om hva vi kan lære ved å lese vår Bibel.

Umiddelbart reagerer mange med skepsis. Kan man finne annet enn opphøyede og livsfjerne sannheter i Skriften? Den sier da intet om barnebegrensning, abort og skilsmisse, om de presserende hverdagsproblemer vi trenger hjelp til å finne den rette løsning på.

Nei, her hjelper ikke Bibelen direkte; og allikevel kan vi ikke unnvære dens budskap. Ellers ender vår holdning i ukristelighet. Dessuten er den ikke så «åndelig» som vi er fristet til å tro.

Noe av det kristendommen har arvet fra Israel, er Det gamle testaments levende, nesten lidenskapelige og alltid glade, bekjennelse av hverdagens verdslige verdier som gode. De ble erfart og levet som noe konkret og tilhørende denne verden. Men verden var for Den gamle pakts folk skapt av Gud, «Hans henders verk».

Det er sannsynlig at Israel, som Guds folk, kan lære oss ikke bare å unngå overbetoning av den sakramentale aspekt av ekteskapet, men også ikke å undervurdere denne siden av familielivet.

Det er fremfor alt to sider av ekteskapet vi finner belyst i Det gamle testamente. Først ser vi det i lys av Guds skapelse: Gud har skapt mennesket som kvinne og mann med for-

eningen i ekteskapet som oppgave; «og Gud så at det var godt». Dernest fremstilles denne skapte og jordiske virkelighet som et velegnet middel til å åpenbare Jahves pakt med Israel.

Israels syn på ekteskapet må sees på bakgrunn av nabofolkens mytologi. For de opprinnelige Kanaans innbyggere var seksualitet og forplantning noe mysteriøst, tilhørende den guddommelige orden. Forbildet og grunnlaget for menneskelig ekteskap og kjønnsliv var foreningen av kvinnelige og mannlige guddommer. Mennesket kunne delaktiggjøres i det guddommelige og påvirke gudene ved magiske seksualhandlinger. Det er bakgrunnen for den utbredte tempelprostitusjon blant Israels nabofolk.

Israel «avmytologiserte» ekteskapet. Det seksuelle ble løsrevet fra dyrkelsen av fruktbarhetsgudene. Ekteskapet er ganske enkelt en hverdagslig og jordisk virkelighet uten guddommelig forbilde eller liturgisk ramme.

For å forstå dette riktig må man huske at «verdslig», for Israelitten, betyr «Guds verk». I kraft av skapelsen er alt jordisk godt, og ekteskapet er den skapende Guds store gave til mennesket. Derved får ekteskapet en dyp religiøs mening. Det er helliget ved å være en god gave fra Gud i skapelsen og ikke ved omgivende rituelle handlinger.

Det nye er Israels innsikt i Guds vesen. Han er ikke bundet av skapningen eller fruktbarhetsvekslingen i naturen eller kvinnen. Gud står, som Skaper, over naturen. Ekteskapet er både hellig og meningsfylt — som alt skapt — i kraft av skapelsen.

Det er verd å legge merke til at foreningen mellom mann og kvinne hører til Guds plan. Det går tydelig frem av 1. skapelsesberetning (1. Mos. 1, 27). Det hele menneske er mann og kvinne. Ikke alene mennesket som mann eller kvinne, men selve den enhet de er ved å være «ett kjød» (1. Mos. 2, 24) er skapt av Gud og tildelt godhet.

Et poetisk uttrykk for dette finner vi i Salomos høysang hvor erotisk kjærlighet og seksualitet fremstilles som rent profan mot en bakgrunn av fruktbarhetsrituer. Høysangen er både en protest mot Baal-kultusen og en be-

HAN DEM»

kreftelse av den godhet kjærlighetsforholdet fikk i skapelsen.

«Ett kjød» uttrykker at mennesket er en enhet hvor kvinnen er komplementær til mannen. Kvinne og mann utfyller hverandre og supplerer hverandre (1. Mos. 2, 18). Bare kvinnen er
(Forts. side 76)

Og Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det; til mann og kvinne skapte han dem.

Og Gud velsignet dem og sa til dem: Vær fruktbare og bli mange og oppfyll jorden og legg den under eder.

Og Gud så på alt det han hadde gjort, og se, det var så godt. (1. Mos. 1, 27—28. 31)

Da sa Herren Gud: Det er ikke godt for mannen å være alene. Jeg vil gi ham en hjelp som svarer til ham.

Så lot Herren Gud en dyp søvn komme over mannen. Og mens han sov, tok han et av hans ribben og fylte igjen med kjøtt. Av det ribbet Herren Gud hadde tatt fra mannen, bygde han en kvinne og førte henne bort til ham.

Da sa mannen: Denne gang er det ben av mine ben og kjøtt av mitt kjøtt. Hun skal kalles kvinne, for av mannen er hun tatt.

Derfor skal mannen forlate sin far og sin mor og holde seg hos sin hustru, og de skal være ett kjød.
(1. Mos. 2, 18 21—24)

Da sa Gud: Hvem har sagt deg at du er naken? Har du ett av det tre som jeg forbød deg å ete av?

Og Adam sa: Kvinnen, som du ga meg til å være hos meg, hun ga meg av treet, og jeg åt.

Da sa Gud Herren til kvinnen: Hva er det du har gjort! Og kvinnen sa: Slangen dåret meg, og jeg åt.
(1. Mos. 3, 11—13)

Pave Paul VI og en liten poliorammet amerikansk pike som var til steds ved en av hans fellesaudienser nylig: et menneskelig, fortrolig bilde fra en ellers lang, hard og kanskje ensom arbeidsdag.

SØKELYS PÅ NORSKE RELIGIONSBØKER

«Bergens Tidende» hadde 15. februar følgende lille referat fra et skolestyremøte:

«Et forslag om å innføre Tønnesens lærebøker i kristendoms-kunnskap i 8. og 9. klasse i Fana framhaldsskole ble utsatt i Fana skolestyre i går etter at det fra en skolestyrerepresentant ble klaget over at man ikke hadde hatt anledning til å studere bøkene tilstrekkelig og etter at viss sider ved bøkene var trukket fram.

Representanten Dagny Bartz-Johannessen hadde etter en rask gjennombladning ikke funnet et ord om den katolske kirke mens en rekke andre kirkesamfunn var omtalt. — Den katolske kirke er tross alt den største i verden, påpekte representanten som også hadde funnet andre tegn på at det i boken ikke ble vist tilstrekkelig respekt for annerledes tenkende mennesker. Hun henviste til billedtekestene «Snus må til, skal trylledoktoren arbeide» og «På de underligste måter plager de seg selv — asketene».

Etter dette innlegget foreslo skolestyreformannen at saken skulle utsettes, og dette ble vedtatt.»

ALBERT RAULIN O.P.
DRØFTER AKTUELT
PROBLEM:

SKRIFTEMÅLET

NØDVENDIGE SKRITT MOT ET FORNYET KATO

Skal man danne seg en idé om den katolske kirkes innsats på sjelesorgens område etter Reformasjonen, er det verd å se litt nærmere på utviklingen av *skriftemålsteologien*. Der finnes få felter i kirkens liv hvor en så storslagen syntese er blitt reist. Men nettopp fordi dette byggverket ble så grundig gjennomført, er det i dag problematisk å modernisere det. Og det *må* selvsagt moderniseres, både fordi hele kirkens teologi nå er i stopeskjeen, og fordi menneskeheten siden dengang har gjort enorme fremskritt i vitenskapelig erkjennelse på det psykologiske felt. Hvis man ikke

visste hvilken kolossal sakliste konsilet greide å komme igjennom, ville man nærmest bli forarget over at skriftemålet ikke har fått sin egen konstitusjon eller sitt eget dekret. Et annet område som Tridentinerkonsilet hadde betydd like meget for som for botens sakrament, nemlig prestenes utdannelse, er blitt pløyet opp på ny. Noe lignende burde ha skjedd for skriftemålspraksisen i kirken. Men når det altså viste seg uoverkommelig, blir det vår oppgave, nu efter konsilet, å sette utviklingen i gang og overveie de skritt som må tas.

Systematiseringen av skriftemåls-

praksisen nådde efter Tridentinerkonsilet et klimaks som aldri før i Kirkens historie. Konsilet hadde selv (i sin 14. sesjon, november 1551) lagt alt til rette for en slik syntese. Den ble dessuten gjennomført med konsekvens. Våre katekismer viser dette tydelig: Alt er kartlagt. Sakramentet består her av fire deler: anger, skriftemål, bot og absolusjon. Angeren kan være «fullkommen» eller «ufullkommen». Den ufullkomne anger er tilstrekkelig for å få sine synders forlatelse, men man skal tilstrebe den fullkomne. Angeren bør dessuten være inderlig, overnaturlig, suverén og universell. Man er *forpliktet* til å skrifte alle sine dødssynder, men ikke de andre. Og den som er i tvil om hvorvidt synden er en dødssynd, får høre om de tre kjennetegn for en dødssynd. Samvittighetsransakelsen er tilrettelagt gjennom utførlige skriftespeil. Vi får vite hva som skjer om vi glemmer en synd og hva som skjer om vi utelater den frivillig. Enkelte skolebøker for barn gir til og med anskuelige bilder: 5 (synder som blir skriftet) + 1 (glemt) = 0 (for alle blir tilgitt), mens 5 (skriftede synder) + 1 (frivillig utelatt dødssynd) = 7 (der kommer nemlig en ny synd til i og med at sakramentet blir misbrukt).

Det ville være meget galt å smile av så praktiske og gjennomførte regler. De har gjort det mulig for utallige prester og legfolk å samarbeide i en sjelesørgerisk situasjon. Man kunne, hvis man reiste, finne en ny skriftefar som kunne fortsette der hvor den siste hadde sluppet. Det skapte trygghet på begge sider av skriftestolens gitter. Man talte et felles sprog og hadde felles forutsetninger. Og nettopp denne skolering og denne trygghet har frigjort mange og store åndelige og religiøse krefter i katolske kristnes sinn.

Teoretisk står denne syntese urokkelig, som resultatet av den katolske kirkes snart totusenårige forvaltning av den makt over synden som Kristus har gitt sine apostler. Selv i moderne tid har godt opplyste prester kunnet utnytte sine psykologiske kunnskaper innenfor denne stramme ordning. Den bygger jo på en enorm oppsamlet erfaring. På enkelte punkter merker man imidlertid en viss utilfredshet

KRISE?

SKRIFTEMÅL

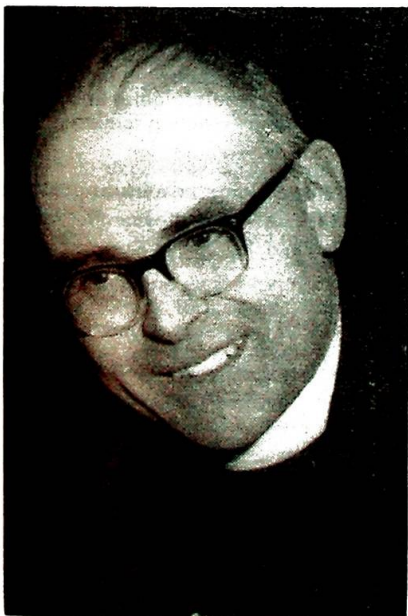
som foreløpig kommer til uttrykk i forbindelse med enkelte mer eller mindre viktige detaljer. De tre viktigste er skriftespeilet, skriftemålshypigheheten og småbarns skriftemål.

Alle er klar over at eldre skriftespeil ikke lenger kan brukes: De er for lite preget av nytestamentlig ånd, de gjenspeiler en samfunnsstruktur som ikke lenger eksisterer og de er uvitende om nye, meget vesentlige fristelser. Nå etter konsilet trenger de i enda høyere grad til en «ansiktsløftning», for eksempel når det gjelder forholdet til andre, ikke-katolske kristne eller forholdet til den moderne verden og dens utfordring.

Der finnes i dag en utbredt usikkerhet om *hvor ofte* det er gagnlig å skrifte, og overalt merker man (også i klostrene) en tendens til å skrifte mindre ofte, mens man derimot går oftere til alters. Og det er ikke de «slappest» som slik foretrekker en smidigere rytme. Man mener tvertom, at det bidrar til å gjøre skriftemålet til en viktigere milepel i ens vandring mot Gud.

Pedagoger diskuterer i dag ivrig, om det kan være riktig å kreve skriftemål av barn før de mottar kommunien, i syv-åtte årsalderen. Og de spør også seg selv om barnas skriftemål ikke burde få en annen form enn den tradisjonelle.

(Forts. side 78)

Pater Albert Raulin

LESERNE SKRIVER

UNGDOMSMESSE

Hr. redaktor,

Det gleder oss unge som har innøvet og fremført en messe i moderne stil til Kristi Kongefest, at man legger merke til denne lille begivenhet og kommenterer den. Likevel følte jeg da jeg leste Astrid Magnus' innlegg i St. Olav nr. 3, at hun kanskje misforstår eller under vurderer oss unge, våre intensjoner og religiøse bevissthet litt, og at hun overser enkelte faktorer.

Selv er jeg meget glad i seriøs musikk og vil slett ikke forsøke å opptre som den gyselige «piggråd»-musikkens forsvarer. Forøvrig er det ingen av oss unge som ville ønske permanent å erstatte den vakre gregorianske sang med moderne rytmer.

Vår hensikt med å fremføre denne messen var ikke ene og alene «å trekke ungdommen til kirken». I forbindelse med våre ungdomsarrangementer har vi alltid pleid å ha messe, og de unge møter tallrikt, selv om vi overhodet ingen musikk har. Ungdomsmessen var først og fremst et eksperiment: Lar det seg gjøre å synges en messe på morsmålet, i de unges eget tonesprog, uten at det sentrale i messen forkludres? Vi som tok del i dette, syntes at eksperimentet hadde lyktes. I og med at rytmen var moderat og melodiene enkle, ga denne messen ingen anledning til hengivelse i suggererende rytmeeffekter, og derfor synes jeg at sammenlikningen med vekkelsesmøter av sekterisk art var søkt. Det skal ikke megen musikalitet til å høre forskjell på disse to genre.

Disse enkle melodier ga imidlertid oss unge en følelse av *glede*. Man kan selvsagt uttrykke meget gjennom denne musikken, men personlig syntes jeg at gleden, glede over å få høre til Guds sanne kirke, var dominerende. Idet vi sang messen, fikk vi gi uttrykk for noe av vår livsglede — formet som en bønn til Gud, i hans egen kirke.

Jeg synes ikke at vår ungdomsmesse medvirket til å trekke våre tanker bort fra de hellige handlinger. Ritualet og musikken ble ett, og høytidsstemning var det. Musikken var vår lovprisning til Vårherre.

Selvsagt kan jeg jo bare tale på egne vegne og tildels på vegne av andre unge jeg kjenner. Kanhende var det enkelte som ikke forsto alvoret og høytiden i den hellige handling de bivånet. Men — de samme unge ville kanskje også sovet under en høymesse?

Tove Træsdal.

NORSKE TEKSTER

Hr. redaktor,

I debatten om den norske messetekst har jeg ennå ikke funnet noen kommentarer til Agnus Dei. Her oversettes det latinske *qui tollis peccata mundi* med *som tar bort verdens synd*. Oversettelsen er filologisk riktig, og selvfølgelig også teologisk. Kristus tar verdens synd bort, utsletter den.

Ifølge tradisjonell norsk bibeloversettelse finner man i Johannes I 36, hvor denne liturgiske tekst er hentet fra, imidlertid *som bærer verdens synd*. Filologisk sett er også denne oversettelse forsvarlig. Såvel det latinske *tollere* som det greske *airo* betyr både *ta bort* (fjerne, utslette) og *bære*. Men verbet *bære* må da være meget bedre enn det som nå brukes i norsk messetekst. Det sier oss ikke bare at Kristus tar bort verdens synd, men også *hvorledes* han tar den bort, nemlig ved selv å bære den. Her befinner man seg ved den tradisjonelle katolske utlegning av Kristus som den annen Adam. På samme måte som Adam ved sin personlige synd syndet for hele menneskeheten, slik tar Kristus bort denne synd ved å gjøre verdens synd til sin egen og sone den. Oversettelsen *som bærer verdens synd* får derfor en dybde og en dimensjon som det mer overfladiske *tar bort* ikke har.

Jeg synes det er langt større grunn til å følge norsk luthersk bibelversjon på dette punkt enn når det gjelder oversettelsen av juleevangeliets *et in terra pax hominibus bonæ voluntatis* med den protestantiske versjon og *fred på jorden i mennesker Guds (Hans) velbehag*. Filologene hevder at hverken Vulgatas oversetter eller Luther her har funnet den riktige gjengivelse. Man kommer imidlertid opppe bort fra det faktum at nettopp i oversettelsene av disse ord i Bibelen kommer noe av det vesentlige i forskjellen mellom luthersk og katolsk menneskesyn til uttrykk. Å forlate en sikkert overaksentuert katolsk versjon til fordel for en like gal luthersk versjon bare for å tilfredsstille protestantiske radiolyttere julenatten synes meg å være misforstått økumenikk.

Kåre Langvik Johannessen.

(Forts. side 76)

BLIKK på TIDEN

LOMMEPENGER TIL PAPPA?

■ Det begynner å bli innviklet nå. Nylig sto en 17 år gammel gutt i retten tiltalt for å ha slått en ung pike i ansiktet med knyttnevne. Han fikk påtaleunndlatelse, dels fordi han var tidligere straffet, dels muligens fordi han hadde en brukbar forklaring: han trodde at jenta var gutt. I de langhåreter verden er det jo ikke lett lenger å se forskjell, det vet også alvorlige dommere.

Mange ting snus opp ned i denne spesielle verden. Arbeiderbladets Per Bratland gjenga i forrige måned (11. febr.) en slags økonomisk oversikt over svensk ungdoms pengevaner, en oversikt som bekrefter at det i dag er pappa som må be sitt avkom om lommepenger ofte. De unge årsklassene i Sverige — fra 15 til og med 24 — teller 1,2 millioner personer. Tilsammen har denne hæren et personlig forbruk på mellom 10 og 12 milliarder svenske kroner i året.

350 000 av denne ungdom har en inntekt på over 10 000 kroner. En stor del av dem bor fortsatt hjemme og betaler gjerne 150-200 kroner måneden for kost og losji. (De virkelige omkostninger for hjemmet ligger på mellom 300 og 400 kroner måneden. Da er morens innsats ikke regnet med.)

Overskuddet brukes bl. a. på denne måten: det selges hvert år bortimot 200 000 biler, vesentlig brukte, til unge mennesker. De unges garderaber er velfylte, 15 kjoler eller dresser og andre klesplagg er vanlig, 300 i måneden regnes som et normalt klesbudsjett. De unge spiser ofte ute, godt og dyrt, de reiser gjerne utenlands, og deres interesse for pop-musikk holder hele popmarkedet i sving og er dessuten av avgjørende betydning for elektronikk-bransjen.

I sannhet en fremmed verden for oss «over de 24». Hvem som er pike og hvem som er gutt har absolutt fremdeles interesse, men et annet spørsmål melder seg også: Hvor ble det av oppveksten?

På en sen trikk hjem nylig satt to piker i 16 års alderen overfor oss, malt med bred og usikker pensel, pløsete i ansiktet. De førte en skremmende og høyroset samtale med hverandre om hvordan de ikke hadde vært hjemme på tre, fire døgn — og kastet man et blikk på dem var man villig til å tro det. Så sa den ene hånlig:

— Mora mi sier at hu ikke har tårer igjen, hu.

Skingrende latter fra den andre.

En eldre dame av den gamle skole som satt i nærheten ble så rystet av det hjerterå tullpratet (som også dreiet seg om noe narkotika de hadde fått fatt på) at hun ikke kunne styre sin sorg. Hun sa lavt:

— Å, barn, barn.

De glante foraktelig på henne.

Med deres pengeforbruk og erfaringer var det ikke mulig å forbli barn.

TAUSHET FOR «MOR»?

■ Det er et nøkkelord som åpner adgang for katolsk stoff i noen norske aviser, det er ordet *solibat*. Bagateller som Konsil og slikt har ofte måttet vike, enten det har vært for fotos av «toppløse» fra Manhattan eller glimt av vektløse skifflyvere i Vikersund. Men et telegram om sølibatet er sikret god plass, det regnes visst som verdens åttende og høyest avskyelige underverk.

Nå har ikke uttrykket blitt riktig oppfattet alltid. Det er en gammel historie som fortelles om en katolsk prest i krigstidens Oslo som klarte å passere en politisperring med forklaringen: Jeg må frem, jeg er en sølibatør. Hvorpå politimannen ærbødig gjorde honnør og slapp ham gjennom.

Men det er jo så. Da det ellers er vår oppgave å forsøke å skape en viss balanse i enkelte ting, henviser vi herved våkne redaksjonssekretærer til nr. 3 av Luthersk Kirketidende i år. Artikkelen «Prestekoneens taushetsplikt» skulle vel by på en kjærkommen avveksling til føljetongen om sølibatets dumheter:

«At prestens taushetsplikt i saker som angår hans embede som prest også gjelder når han taler med sin kone, er en selvsagt — og lovfestet — ting. Allikevel er det vel ikke til å unngå at prestekonen fra tid til annen kan komme under vær med forhold som hører inn under hennes manns taushetsområde. Særlig på mindre steder hvor forholdene er relativt oversiktlige og prestekontoret ligger i eller ved presteboligen, vil prestekonen etter hvert nødvendigvis være klar over hvem som oppsøker presten, og også når eller hvor ofte det skjer. Der hvor forholdene ikke er større enn at alle mer eller mindre kjenner hverandres gjøren og laden, de forskjellige familieforhold med deres sorger og

En prest fra den episkopale kirke i USA og hans familie.

plager, vil hun også kunne vite — eller meget raskt slutte seg til — hvorfor vedkommende kommer.

Det er ikke min mening å insinuere at våre prestekoner rundt omkring driver noen slags privat detektivvirksomhet i andres privatliv (for noe i den retning forekommer vel ikke?), men som antydnet overfor, vil hun likevel ha forutsetninger for å bli en ganske god informasjonskilde. Ofte kan det vel skje i en ren ubetenkksomhet og mot bedre vitende, men ikke desto mindre skjer det at det «lekker ut» opplysninger som hennes mann er avskåret fra å komme med fordi han er bundet av sin taushetsplikt. For en som ikke er fullstendig innforstått med situasjonen, er det ikke alltid like lett å skjelne klart mellom de alvorlige og de mer uskyldige sider ved et forhold, og et lite dun kan som kjent etter hver bli til et ganske anselig antall kyllinger.

Var det en tanke om man i prestekoneforeninger og andre — mer uformelle — fora hvor prestekoner omgås, tok opp til alvorlig drøftelse problemet *prestekoneens taushetsplikt*? Det burde være en selvsagt regel for enhver prestekone at hennes munn er fullstendig lukket i enhver sak hvor hennes mann er bundet av sin taushetsplikt. Dette turde være en selvfølgelig konsekvens av den solidaritet hun skylder sin mann — og sin medmennesker for øvrig.»

Vennligst bemerk at vi ikke har spydige bemerkninger til artikkelen. Vi har ikke og ønsker ikke noe utestående med de udmerkede prestekoner i Norges land.

«FULA ORD»

■ Det er forskjell på radikal og radikal også i vår verden. I artikkelen «Den vanskelige dialogen» (Aftenposten 14. febr.) blir dette fint registrert av Carl Fredrik Engelstad. I sin omtale av det afrikansk-skandinaviske forfattermøtet nylig på Hässelby slott utenfor Stockholm skriver han bl. a.:

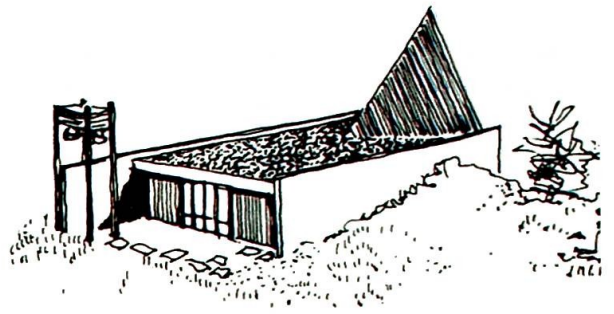
«De aller fleste av de svenske deltagerne kan innregistreres på den «radikale» fløy: Sara Lidman, Per Wästberg, Göran Palm, Clas Engström, Artur Lundkvist, Olof Lagerkrantz. De er alle sammen fylt til randen av velvilje og hjelpsomhet overfor «det nye Afrika», hvilket de afrikanske forfatterne naturligvis er høyst takknemlige for. Ikke desto mindre var det på konfe-

FASTEAKSJONEN

256.000 KR. TIL KAPELLET

Alle katolikker i bispedømmet har vel nå fått brev fra Mariaholmkomiteen, som forteller om årets fasteaksjon til inntekt for reising av kapellet på Mariaholm. Av brevet fremgår det at av de 280 000 kroner som trenges, er allerede mer enn 256 000 kroner kommet inn! Dette var jo et helt annet beløp enn det vi nevnte i et tidligere nummer av St. Olav. Umiddelbart etter skjedde nemlig det at St. Josephsøstrene ved provinsialpriorinnen skjenket 100 000 kroner til kapellet!

De store beløpene har monnet godt, men fremdeles mangler en del, og hver øre og hver krone som kommer inn under

fasteaksjonen er svært velkomne. Vi må vel kunne tillate oss å se lyst på saken — en god oppslutning om fasteaksjonen, og vi har de pengene som trenges — i allfall for reising av kapellet!

H. M.

LARS ESKELAND 100 ÅR

Den 6. mars er det hundreårsdagen for *Lars Eskelands* fødsel, og dagen markeres med et program i Norsk Rikskringkasting, som vi henviser til.

For de unge er vel Lars Eskeland i dag lite mer enn et navn. For sine samtidige var han i høy grad noe mer: En gudbenådet pedagog og folkeopplysningsmann, og en rank personlighet som tok avgjorte og upopulære standpunkter — og stormen mot dem. Hans manndoms verk var oppbyggingen av Voss folkehøgskole, der han visst innførte mer av grundtvigianismens inspirasjon til folkelig kultur og glad kristendom enn det vanligvis har lyktes ved norske folkehøgskoler. Hans elever møtte, særlig i historie- og litteratur-undervisningen, en uvanlig formidler av verdier og en visjonær evne til å levendegjøre fremmede tider og deres sinn.

Eskelands nasjonal-romantisk anstrøkne historiesyn gav ham tidlig interesse og forståelse for den katolske kirke — den var for ham «gamlekyrkja», og bruddet med den katolske tradisjon i Europa kom til å fortone seg som en nasjonal og kulturell ulykke i hans øyne. Hertil kom en personlig og stadig fordypet sans for det sakramentale i kristendommen, og dets betydning for katolikkens religiøse liv. Slike tanker førte ham i 1925 til å konvertere, omtrent samtidig med *Sigrid Undset*. To så markante personligheters konversjon skapte en idag nokså ubegripe-

Lars Eskeland — pedagog og folkeopplysningsmann

lig panikk overfor en angivelig «katolsk fare» i Norge, og denne slo i Eskelands tilfelle snart om til en uverdigg hets, som tvang ham bort fra den skole som var hans livsverk. Det er ett av de mørkere blad i den religiøse intoleranses triste saga på hjemlig grunn. Det voldt ham store sorger, men er i dag fjern historie. Hans artikkelsamlinger etter konversjonen er visst i dag mer glemt enn de fortjener, her er mange fine iakttagelser, fra et åpent og kunnskapsrikt menneske. Lektor *Henri Wærring* har viet hans livsverk og skjebne en liten avhandling (Norlis forlag) som også trygt kan anbefales. Lars Eskeland døde i 1942.

ransen en skrikende diskrepans å spore mellom de to gruppens form for «radikalisme» — den ene en virkelig eksistensiell radikalisme på menneskelige realiteters bitre grunn, den annen en i visse tilfelle nærmest hysterisk salongradikalisme, som forsøkte å gi det utseende av (og nå siterer jeg ordrett fra min notatblokk) at Sverige er et uhyggelig reaksjonært privatkapitalistisk land, økonomisk diktret av 15 familier, med en industri som utnytter arbeidere blodig og kaster dem på gaten når det ikke lenger er bruk for dem, at Sverige er en utløper av Vorsters Syd-Afrika og at er det på tide med en revolusjon der, så er det i minst like høy grad på tide med en revolusjon i Sverige.

Det afrikanerne ser, er et Sverige som enhver kan se med sitt blotte øye: verdens kanskje rikeste, frieste og sosialt mest fremskredne land, så himmelhøyt hevet over deres egen standard på alle vis at de omtrent ikke kan fatte at et land kan oppvise noe sånt. Og for dem må alt dette kulturradikale snakk om det reaksjonære og umulige Sverige te seg ikke bare som det rene nonsens, men som en direkte fornærmelse: *Hvordan går det anstendigvis an å snakke i samme åndedrett om nødvendigheten av en revolusjon i de afrikanske land og i Sverige? For de afrikanske deltagerne er kampen for friheten, både den nasjonale og rasemessige frihet, yttingsfriheten og den sosiale og øko-*

nomiske utviklingsfrihet en realitet, og en blodig realitet: mange av dem har sittet i fengsel for den, mange av dem går med arr på kroppen, mange av dem lever landflyktige, i deres hjemland hersker usikre forhold som når som helst kan slå ut i ødeleggende kriser — og de konfronteres med en «radikalisme» hvis dybeste frihetsanliggende er å få lov til å si «fula ord» i radio og fjernsyn! Her eksisterer det i virkeligheten en diskrepans på det menneskelige plan som gjøre en ekte og fruktbar dialog nærmest umulig, — og påfallende nok mest mellom afrikanerne og de nordiske kulturradikalere som snakker aller høyest om lojalitet overfor dagens Afrika. Selvsagt er det ikke meningen å trekke de personlige motiveringer i tvil, ikke på noen som helst måte — det det dreier seg om i denne forbindelse, er simpelthen avstanden mellom den virkelig menneskelige essens på den ene side og så et intellektualistisk kjepphistryteri på den annen.»

Denne artikkelen anbefaler vi bl. a. til lesning for forfatteren Georg Johannesen som hvis vi minnes riktig offentlig har uttalt at svenskene står langt foran alle oss andre i dag når det gjelder frihet og radikalisme.

Broder Andreas.

PETER SCHINDLER

Monsignore Peter Schindler — prest, forfatter, bibeloversetter og grand old man i den danske katolske geistlighet, er avgått ved døden i sitt hjem i København, umiddelbart før sin 75-årsdag.

Peter Schindlers beste venn, den danske indremisjonsleder pastor Chr. Bartholdy fortalte engang at da de to for noen år siden foretok en vennereise til Portugal, besøkte de også valfartsstedet Fatima, hvor Schindler erklærte at han ville be for sitt vonde ben. Da Schindler kom tilbake fra sitt ærend, spurte Bartholdy om han hadde fått svar. Det hadde han, sa Schindler — Vår Herre hadde sagt til ham: «Hva skal du med et raskt ben? Deg har jeg jo satt ved et skrivebord!»

Nå er plassen ved skrivebordet tom. Peter Schindlers flittige penn, utrettelig både i Vatikanet og i København, hviler. Oversikten over hans lange og strenge arbeidsdag, som skulle vært en takknemlig hyldest til hans 75-årsdag, blir i stedet det sluttede regnskap ved en grav. Det regnskapet kan han være bekjent av, som eftermæle. For dette frodige, utadvendte danske menneske har talt sterkt, i smil og alvor, til en uoverskuelig mengde samtidige, som en klok og varm reisefører. Ikke bare gjennom det Italia han kjente og elsket som få nordboere, men langs sinnets og menneskesjelens mangslungne veier, som en uvanlig godt utrustet sjelesørger og predikant.

Peter Schindler var lærersønn, og med ham var det som om det mest vitale i den danske grundtvigianisme trådte inn i nordisk katolisisme. I alt han sa og skrev, forble han pedagogen, med pekestokken fremme og i ustyrlig meddelselses-glede. Hans konversjon, ved århundrets begynnelse, ble ingen «indre emigrasjon». Gjennom et langt liv bækkrettet han tvert om sin danskhet nettopp i det katolske,

og lærte sine trosfeller å tale rent og hjemlig i og om sin tro. Hans arbeidskraft var enorm — fortegnelsen over hans skrifter, som spenner fra poesi til arkeologi, er et helt lite skrift for seg. Det store publikum nådde han med sine reisebøker, der viten, lune og pietet inngår en storartet legering. Ny-oversettelsen av Det nye testamente, som tok år av hans liv, er et originalt og vellykket forsøk på å bryte ned de konvensjonelle klisjeers panser omkring Guds ord, og gi det til nutidsmennesker, dirrende av liv og hverdag. Hans to selvbiografiske bøker røber, meget åpenhertig, at denne muntre og livsglade geistlige, rund og dansk, måtte tilkjempe seg en hårdt vunnet livslikevekt. Der var tårer og savn bak Peter Schindlers smil.

Som alle sterke, sammensatte naturer hadde han sine feil, hvorav noen var nær forbundet med den sårbare barnlighet han bevarte langt inn i sin myndige, omfangsrrike skikkelse. Men det er omsorgen for og gleden ved mennesker som bærer dette livsverk. Her har han, via trykksverte, prekestol og personlig samtale øvet en uoverskuelig innflytelse over dem han fikk møte, i og utenfor den romerske fold han var så stolt over å tilhøre. I mangt forutsa og foregrep han Konsilets kirke — og gledet seg da han fikk se den.

Også «St. Olav» har i Peter Schindler mistet en kjær og verdifull medarbeider — aldri mer får vi de karakteristiske manuskripter (grønt blekk på gult papir, og journalistisk trykkeferdige!) på hans konservative, litt retoriske dansk. Hans siste lille bok, «Denne Paulus», foreligger frisk fra pressen, og spraker av hans beste skribentegenskaper. Denne gamle prest var sannelig ung til det siste! Vi lyser fred, takknemlighet og dyp respekt over Peter Schindlers minne.

«ST. OLAV.»

NORSKE KRISTNE STUDENTER

møtes nå på økumenisk basis. Foruten en felles-andakt innenfor rammen av Bønneuken for Kristen Enhet, har medlemmer av Norske Studenters kristelige Forbund, Frikirkelig Studentunion og Katolsk Studentlag nylig vært samlet til «tur- og samtale-weekend» på Uranienborg menighets hytte på Burås i Nannestad. Dr. theol. Nils Block-Hoels levende foredrag om økumenikken og dens bakgrunn ble livlig drøftet, og deltakerne overvar luthersk og katolsk gudstjeneste. Kontakten ga mersmak, og som et første resultat er der opprettet en permanent økumenisk studiegruppe, som én gang i måneden samler lutheranere, katolikker, baptister, metodister og pinsevenner til samtale om hverandres tro og praksis.

Pastor d'Auchamps Romreiser

- 1) Rom—Assisi, 2. juni—16. juni. 15 dage — fly. D.kr. 1275.—
- 2) Ravenna—Rom—Assisi, 28. juni—18. juli. 21 dage — tog. D.kr. 1375.— Individuel tidligere eller senere hjemreise efter behag.
- 3) Rom—Assisi ca. 6. okt.—ca. 20. okt. 15 dage — fly. D.kr. 1275.—

Program over lurene og alle opplysninger:
Statsaut. revisor Erik Schwartz & frue, Ø. Farimagsgade 18, Kbh. Ø — Tlf. ØBRO 464 x.

Sankt Annæ Rejser

- 1) Påskerejse til Rom, 17. marts—28. marts. 12 dage — tog — liggevogn Kbh.—Rom. D.kr. 935.—
- 2) Rom — Assisi — Firenze, 28. juni—15. juli. 18 dage — tog — liggevogn Kbh.—Rom. D.kr. 1275.—
- 3) Rundrejse i Østrig, 28. juni—9. juli. 12 dage — tog — liggevogn/bus. D.kr. 895.—
- 4) Kulturperler Rom — Firenze, ca. 6. okt.—ca. 20. okt. 15 dage — fly. D.kr. 1275.—

Program over lurene og alle opplysninger:
Lærerinde Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, Kbh. S — Tlf. SU 86.

Bemerk disse nye bøkene:

GUNNEL VALLQUIST: <i>Det andet Vatikanconcil</i> , bind III, dansk utgave	hf. 41.—
HANS KÜNG: <i>For at verden må tro</i> , dansk	» 10.15
ROGER SCHUTZ: <i>Lev dagen i dag med Gud</i> . Prioeren i Taizé-klosteret har skrevet en fremragende bok om enhets- og fredsspørsmålet. Dansk utgave	» 17.50
PETER SCHINDLER: <i>Denne Paulus</i> . Den danske dikterprestens siste bok	» 18.75
PETER SCHINDLER: <i>Filip Neri og Rom's reformation</i> . Rikt illustrert	» 60.50

Kjøp bøkene i

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1. - Tlf. 20 72 48

En klovns funder- inger

*Klovn og kvinne skapte han dem...
Det er min dagdrøm.*

Ellers hendte det meg noe forleden, i nærheten av Enerhaugen. En liten, men for meg ganske besynderlig ting.

Jeg kom skliende på livsfarlige fortau på vei mot fransiskanerkirken, blind og døv nesten. Vevet inn i egne tanker, jeg hadde nettopp lest Morris West roman «Fiskerens sko» for annen gang og hadde den ennå i høy grad i hodet. Akkurat da jeg passerte Kneipbrødfabrikken på plassen la jeg med et halvt øye merke til et slags ovnsrør på den ene murveggen. Syv, åtte meter over bakken. Det minnet meg øyeblikkelig om noe, jeg forsto ikke hva.

I neste øyeblikk dampet det ut fin, hvit

røk fra røret. Hvit røk mot vinterhimelen. Uten noen dypsindige tanker sa jeg til meg selv: Nå er han valgt.

Et sekund, så var jeg med et rykk i Oslo igjen og så litt forlegent på Kneipbrødfabrikken. En beruset broder i nøden viftet til meg.

Det er faktisk ganske nifst.

Av og til lever vi så langt inne i det vi tror er det viktigste i Kirkens liv at vi går litt bevisstløse gjennom dagliglivet. Og så oppstår kortslutninger som denne ved Kneipbrødfabrikken, den gode hvite røken som her antagelig er et tegn på at mer ferskt brød er klart, blir signaler om noe ganske annet.

Nifst. Deilig nifst også.

Efter at jeg hadde vært i kirken skulle jeg så ned for å kjøpe en halv flaske konjakk, vi skulle ha gjester i sirkusvognen vår om kvelden. Det var sist i måneden, ulykkeligvis manglet jeg femogtredve øre da jeg skulle betale.

Det var en kvinne som ekspederte. Hun så litt rart på meg, smilte plutselig medfølelse og godt. Gikk bort i en liten pappeske hun måtte ha til slikt bruk og tok frem femogtredve øre.

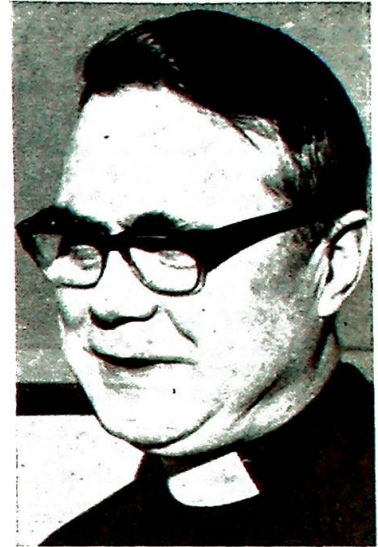
— Det er i orden det, mannen min, sa hun venlig. — Vi har alle hatt våre prøvelser.

Jeg glante lenge på henne før jeg forsto. Så sukket jeg visst lykkelig.

Klovn og kvinne skapte han dem...

Det ble en bro mellom to verdener plutselig, innbilte jeg meg. Har jeg fortalt noe av dette før en gang?

Ja, ja. Det er godt det gjorde inntrykk.

DOBBELT- JUBILEUM

Onsdag 15. mars blir det dobbeltjubileum hos fransiskanerne på Enerhaugen i Oslo. Det er dagen da patrene Albert Castricum og Otto Hanssen for 25 år siden mottok prestevigselen i klosteret i Wiert i Nederland. Jubilantene var altså i mange år «klassekamerater» og har senere i over tyve år utført sine prestegjeringer i Norge, for det meste i St. Hallvard menighet i Oslo.

Menigheten ønsker å markere jubileet med en fest. Søndag 2. april kl. 18 skal biskop Gran sammen med jubilantene konselebrere høymessen i St. Hallvard kirke. Etter høymessen arrangeres en større tilstelning i foreningslokalet med festtale av dominikanerpater Rieber-Mohn.

TIL MIDDELHAVET I APRIL?

Vår økumeniske reise ifjor var meget vellykket. I år organiserer vi igjen en interkirkelig reise til Østen. Den er ikke reservert geistlige. Alle kan være med, men en rekke prester fra de forskjellige nordiske land — fra katolsk side P. Pailard, Sverige og meg selv fra Norge, skal fungere som foredragsholdere og reiseledere, forteller pater Dahl til «St. Olav».

Reisen foregår i det økumeniske perspektiv; hver morgen med konselebrert messe og protestantisk morgengudstjeneste, hver aften med felles andakt. Forøvrig blir det tallrike foredrag ombord over reisens mål og over bibelske og økumeniske spørsmål. Reiseplanen ser slik ut:

Mandag 24. april, avreise pr. fly fra Kastrup. Samme aften innskipning på den moderne båt M/S RODOS i Piraeus. Den 26. ankomst til Alexandria med mulighet for utflukter til Cairo, pyramidene osv. og en lengre utflukt på 9 dager oppover Nilen og til det Hellige Land (lengre besøk i Jerusalem). 28. april anløp i Beirut, Libanon: utflukter til Damaskus,

Sidon, Baalbek og andre steder. Haifa 2. mai, og atter utflukter bl. a. til Nazareth, Genesaretsjøen, Tel Aviv og Caesarea. 5. mai anløper skipet Kypem, den 7. Ismir og Efesus, den 8. mai gjennom Marmarahavet til Istanbul. Der blir vi to dager for riktig å se denne merkelige by. Den 11. mai avsluttes turen i Piraeus og Athen med besøk på Akropolis og hjemreise pr. fly.

Den som vil hvile kan bare bli ombord på båten. For de som ønsker å se mest mulig, organiseres ikke mindre enn 16 utflukter til forskjellige reisemål. Denne gangen legger vi særlig vekt på å kunne bli lenge i Jerusalem, og betrakter denne delen av reisen mer som en valfart enn som turistfart, sier pateren.

Prisene — varierer fra kr. 2000 til ca. kr. 4000, alt etter kabinklasse ombord på skipet. I tillegg kommer naturligvis de valgfrie utflukter. Det er det udmerkede kristelige reisebyrået «Absalon», Vandkunsten 4, København K som organiserer. Skriv snart til dem eller til pater Ellert Dahl O. P., Neuberggaten 15, Oslo 3.

mannens like. Det er sammen og i kraft av sin forening de skal være fruktbare og herske over jorden (1. Mos. 1, 28). På den måten blir de delaktige i skapelsen ved å fortsette den i sin forplantning og oppdragelse. Derfor henspeiler «ett kjød» også på den fysiske forening som den legemlige manifestasjon av enheten i kjærlighet. Som frukt av foreningen gir Gud mennesket den store gave: barnet.

Ved å forplante seg, stiller mennesket seg i skapelsens tjeneste.

Fra begynnelsen av var ekteskapet altså godt og helligt ved skapelsen. Og allikvel var det tydelig for enhver Israelitt — som for alle moderne mennesker — at forholdet mellom mann og kvinne ikke var ubetinget godt. Synd er et grunnleggende faktum i den menneskelige eksistens. Men fra begynnelsen av var det ikke slik, leser vi i Bibelen. Mennesket bragte selv synden inn i verden. Det gamle testamente skildrer denne opprinnelige synd, typisk nok, med begreper hentet

fra naboenes fruktbarhetsreligioner, fra Baal-ritene (slange, frukt). Isteden for å stole på Guds velsignelse av ekteskapet, vendte Eva seg, som kvinne og mor, med Adams samtykke til magiske fruktbarhets handlinger. Mannen, kvinnens herre, ble ved synden hennes tyrann. På samme måte, ble kvinnen, som var ment å være hans hjelper, til en hjelper i det onde, en fristerinne. Denne første synd ble menneskets permanente kår. Menneskets historie ble en historie om synd. Fellesskapet mellom kvinne og mann var skadet. (Forts. neste side)

SPROGKOMMISSJONEN

Hr. redaktør,

Den liturgiske sprogkommissjon redegjorde i St. Olav, 15. februar 1967, ved sin formann for de prinsipper kommisjonen arbeider etter. Det vil være verdifullt om de andre kommisjoner i bispedømmet følger dette eksempel, såfremt en da ønsker at de menige legfolk og prester skal delta i utformingen av vår kirkes fremtid i Norge. For å oppnå hensikten må en imidlertid gå lenger i klargjøring enn det Lars Roar Langslet gjorde her.

De stilistiske prinsipper som blir nevnt ville øyensynlig ha ført til at vi hadde fått en ny og særkatolsk versjon av juleevangeliet. Her har man imidlertid «foreløpig» gjort en unntagelse og holdt seg til den liturgiske tekst som brukes i Den norske Kirke. Begrunnelsen er at det ville være «lite heldig å vekke minner om ghetto-mentalitetens hang til å være *anderledes* akkurat den dagen».

Det er vanskelig å forstå at dette bare er lite heldig på første juledag. Mitt spørsmål til kommisjonens formann blir da: Har det på et av kommisjonens tidligste møter vært drøftet og vedtatt at en bare i sjeldne unntakstilfeller skal basere seg på de oversettelser av felles skrifttekster og andre liturgi-elementer som brukes i Den norske Kirke.

Jeg kunne tenke meg mange gode grunner for å anerkjenne at det allerede eksisterer et norsk religiøst sprog, religiøse ut-

trykksmidler i videste betydning, både på det verbale, det seremonielle og det musikalske plan, — slik at vår oppgave som katolikker ikke er den å skape et slikt sprog, men å bruke det. Gyldige uttrykk for dette sprog foreligger i Den norske Kirkes liturgi. Der foregår også det alltid nødvendige arbeid med dette sprogs fornyelse, et arbeid hvor bidrag fra katolsk hold nok vil bli mottatt med takk. Sålenge det ikke er helt klart at våre sprogfolk, bibelforskere og sjelesørgere er totalt overlegne de generasjoner av gode menn som har utviklet de liturgiske bibeltekster som brukes i Den norske Kirke, kunne det være grunner for ikke å begynne med grunntekster og abstrakte stilistiske prinsipper. Umiddelbare fordeler ville også kunne oppnås om vi anerkjente og brukte disse oversettelser, også den at vi straks kunne kjøpe og bruke foreliggende tekstbøker.

Kommisjonen ville da kunne konsentrere seg om de særkatolske tekster, som den lenge ventede oversettelse av syndsforlatelsens ene setning. Det er imidlertid unyttig å beskrive disse grunner og fordeler såfremt kommisjonen allerede har truffet en endelig prinsippavgjørelse her.

At den delvis det har gjort fremgår av den forbausende setning at «de nytestamentlige leestykkene etter de vedtatte forutsetninger skal hentes fra Erik Gunnes' nye oversettelse av Det Nye Testamente». At denne som sådan er verdifull og «et nytt og spennende innslag» betviles ikke, men det er ikke selvinnlysende at det nye og spennende uten videre egner seg i liturgien. Sålenge vi ikke kjenner alle kommisjonens prinsippvedtak og sålenge de som vi kjenner henviser til ukjente tekster, vil menige katolikker vanskelig kunne bidra til kommisjonens arbeid.

Edvard Vogt.

U-HJELPEN

Herr redaktør,

Tirsdag den 7. februar sviktet vi hjelpen til utviklingslandene.

På hvilken måte? Ved ikke å vise saken nok interesse. Det kunne vi lett ha gjort ved å ha møtt frem til Erik Nord's foredrag i Katolsk Forum — det første i den nye serie.

Det var nedstemmende å se såpass mye ledig benkeplass. De ledige ekstrastolene som var satt frem understreket også inntrykket av at her skulle det jo egentlig ha vært fullt hus.

Hva kan det komme av at et slikt brennaktuelt emne ikke trakk mer folk? Mon tro den viktigste årsak er den at vi

er for virkelighetsfjerne? Jeg mener det. Faktum er jo at vi lever i en verden som det dag for dag blir dårligere å leve i. Enhver som følger litt med i tiden kan se det. Derfor er det all grunn til av og til å gjøre hverandre oppmerksomme på at det minste vi kan gjøre er å holde oss orientert i livsviktige spørsmål. Og det er hjelpen til utviklingslandene.

Men hvilken hjelp? Det var nettopp dette Erik Nord i sitt foredrag den 7. februar ga positive opplysninger om. De som var tilstede kan gi dem videre til andre. Enda har vi kanskje også muligheten for å få foredraget gjentatt via lydbånd. Men den direkte, levende informasjon har dessverre mange gått glipp av.

Vi som lever i denne verden, og elsker den, skulle bry oss mer om dens fremtid: for det betyr noe for oss selv og våre efterkommere ikke minst.

Aksel Wennberg.

*

Katolsk Forum opplyser, at det dessverre ikke foreligger lydbåndopptak av foredraget.

SPEIDERNE

Lørdag 4. mars kl. 17 arrangerer speiderne en underholdningsaftnen i Akersv. 5 til inntekt for de katolske speidertropene. Adgang for alle.

Siden denne enhet opprinnelig var velsignet i skapelsen, forårsaket synden et behov for *ny-skapelse*, den *nye* begynnelse Kristus ga mennesket.

For Israelitten var ekteskapet *et bilde* på forholdet mellom Jahve og det utvalgte folk, Israel.

Når Gud åpenbarer, gjør han bruk av enkelte verdslige tings mottagelighet og åpenhet. De har mulighet i seg til å uttrykke eller være bilde på det Gud åpenbarer om sitt vesen og frelsesverk.

Det er slik ekteskapet brukes som et middel til å åpenbare frelsespakten. Det kjærlige og intime forhold mellom Gud og det utvalgte folk — et forhold som langt overstiger menneskelig fatteevne — ble forkynt av profetene ved noe som tilhører hverdagens menneskelige erfaring: ekteskappelig kjærlighet.

Dette betyr ikke at ekteskapet primært er et bilde på Guds pakt med Israel, men snarere at det menneskelige fenomen, ekteskapet, er et egnet uttrykksmiddel. Allikevel får ekteskapet ny mening ved å bli brukt i åpenbarings tjeneste. For israelitten er et symbol og det som blir uttrykt i bildet nesten identiske. Ekteskapet betegner derfor også *faktisk* Guds nå-

depakt med Israel. Her har vi spiren til læren om ekteskapets sakramentale natur, slik vi møter den i Det nye testamente.

Det er særlig profetene Hosea, Jeremias, Ezekiel og Jesaja som bruker dette bilde. Guds kjærlighet til Israel fremstilles i mannens trofaste kjærlighet til kvinnen, mens Israels frafall og syndighet uttrykkes som kvinnens utroskap mot mannen. Profeten Hosea forkaster ikke sin utro hustru Gomer, men oppsøker henne igjen og gir i sitt eget ekteskap en handlingsprofeti: slik skal også Gud oppsøke det troløse Israel. På lignende måte bruker andre profeter ekteskapet som middel til å gi budskapet menneskelig forståelig form.

Hva vi ellers finner om ekteskapet

i Det gamle testamente er en samling lover. De har mindre interesse for oss i dag. Derimot synes læren om ekteskapet som skapt gode og som bilde på Guds pakt med menneskene å romme vesentlige sannheter som både er av betydning for oss direkte og som peker frem mot den utdypelse disse fikk ved Kristi komme og lære.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6,2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag fra kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs
Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

ARENDALE

MØRLAND-SKO

Tlf. 22 802

Selvvilgsforretning

SHELL — ARENDAL

TELEFONER:

Kontor 22 013

Anlegget 21 848

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning

Tlf. 21 756 - Arendal - Tlf. 22 460

BYGGMESTER HANS NILSEN

Neset 362

Arendal

Tlf. 22 647

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Arendal
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke	}	Arendal
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstre- nes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Drammen
St. Josephs Hosp.,		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammer- fest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke	}	Hønefoss
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tromsø
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Trondheim
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo. - Tlf. 41 04 41.

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11-13

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl.
17—19.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83

Kontortid 11—13.
Alle dager unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

SKRIFTEMÅLET —
(Forts. fra side 71)

I det hele tatt har man savnet den sosiale dimensjon i botens sakrament som var så utpreget i oldkirken. Det private skriftemål har satt alle andre former for bot i skyggen, og det er neppe riktig. Derfor begynner man her og der å eksperimentere med felles botsandakter, både i menigheter og klostre. Man reagerer mot en ensidig individualistisk betoning av syndigheten.

Slike skjærmysler omkring skriftemålet har, eller kan ha, uheldige konsekvenser, i den utstrekning de skaper uro og usikkerhet. På den annen side er det ikke tvil om at de problemer som dermed er reist, er virkelige. Det spør

om man ikke hittil i altfor høy grad har beskjeftiget seg med *symptomer*, om man ikke har holdt seg borte fra sakens kjerne. Det er sannsynligvis umulig å løse et problem som den ønskeligste hyppighet for skriftemål, uten at hele problemkomplekset blir tatt opp til meget grundigere undersøkelse.

Vår menneskeoppfatning har gjennomgått radikale forandringer siden gullalderen for den klassiske moralteologi. Vi er fremfor alt ikke i stand til å innbilde oss, at vi får et virkelig grep på vår indre moralske dynamikk bare ved å sette opp en liste over enkelte mer eller mindre alvorlige forseelser. Hele vår skriftemålspraksis forutsetter jo at man kan gjøre rede for sin lydighet overfor Guds vilje ved hjelp av et synderegister. Men det

tror vi ikke lenger er mulig. Faren er her, at vi kan ta vår tilflukt til abstraksjoner eller generelle vendinger, istedetfor å ta helt konkret på vår egen livsførsel. Denne fare må vi selvsagt unngå, for botens sakrament angår noe som i høy grad er både konkret og personlig. Men vi må finne frem til en form for bekjennelse som bedre dekker vårt faktiske gudsforhold og vårt forhold til den neste som vi skal elske som oss selv.

Er dette en sak bare for teologer? Skal den menige kristne bare vente på nye direktiver fra høyeste hold? Det ville være lite i pakt med konsilets ånd. Om der finnes et område hvor samarbeidet mellom prest og legmann allerede har vært en kjennsgjerning i hundrer av år, så er det vel sjelesorgen. Foreløpig er det som legfolk bør

KRISTIANSAND S.		TRONDHEIM	
DET LIGGER I NAVNET TAPET FÅR DE HOS TAPET OG KUNST Tollbodgt. 15 a - Tlf. 23 930		INGV. ALSTAD Fisk - Sild Ilevollen 32 - Tlf. 20 291 Trondheim	
HALDEN			
<i>Halden-</i> <i>firmaer</i>	<i>Karl Knap</i> A/S Tlf. 2710 Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning Linoleum		F. JØRGENSEN Aut. rørligger - Rørhandel Tlf. 1844
Glassmester OSKAR L. HANSEN Alt i glassarbeid, innramming og bilglass Tlf. 2976	HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tlf. 1264		OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tlf. 3439
DRAMMEN			
Kjente Drammens- firmaer	<i>Drammens malerforretning</i> Tlf. 83 39 16 - 83 33 32 Inneh. Asbjørn Gundersen		KARL STORM ANDERSEN Fisk - Delikatesseforretning Tlf. 1155 - Privat 1159
DRAMMEN			
GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN		<i>American Foto</i> SPESIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER Engene 4 - Tlf. 83 11 45 Filial: Tollbodgt. 16 - Tlf. 83 65 65	
	TYRILYS A/S TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri		GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen

merke seg følgende: Teologene føler også at en radikal fornyelse må til, og at den nettopp gjelder kontaktflaten mellom prest og legmann i botens sakrament. Det grunnleggende synes å være, at man opparbeider meddelelsesformer som — uten å henfalle til psykologiserende omskrivninger — går ut på å uttrykke det moderne menneskes forhold til kjærlighetsbudet i dets mest aktuelle og presserende former.

Får legmannen vite, at han har

grønt lys når det gjelder å søke sannere og ekte former for syndsbe-kjennelse overfor Gud i sakramentet,

har vi også dermed sannsynligvis tatt det første, nødvendige skritt i retning av et fornyet katolsk skriftemål.

MGR. CASAROLI I POLEN

Budapest/Praha: I katolske kretser både i den ungarske og tsjekkosllovakiske hovedstad har man med stor oppmerksomhet fulgt meldingene om den pavelige utsendingen, mgr. Casarolis besøk i Polen. Han hadde i oppdrag å informere seg personlig om Kirkens stilling, bl. a. gjennom direkte kontakter i de enkelte bispedømmer.

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

WISBECH ARTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

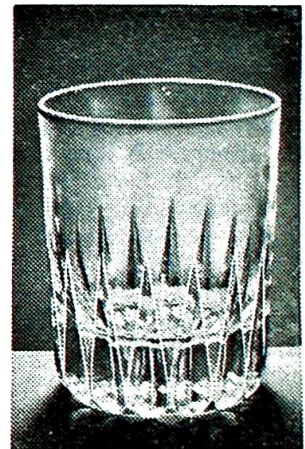

HØYESTERETSADVOKAT

GEORG LOUS

DRAMMENSVERN. 4 - OSLO

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.
Snobbete i utførelsen og stø i
formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot
postoppkrav.

Walligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene.

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o. l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo. Tlf. 20 72 48.

MIRAKEL!

Gunnar Mattsons bok «Prinsessan» er fortellingen om et moderne «mirakel fra virkeligheten», hans og hans hustrus egen virkelighet. Det finske paret fant hverandre under håpløse utsikter for fremtiden: Hun var oppgitt av legene, ut fra en diagnose som ikke levnet plass for planer og ansvarlig investering i livet. Allikevel giftet de seg. Svangerskapet var ønsket, og tvang henne til å avbryte sin egen stråle-behandling, for å redde barnet. Hun bar frem sitt barn — og fikk selv livet i belønning: Legene fant henne, ganske uforklarlig, fri for symptomer, helbredet. Som *fiction* ville det ikke holde, med bakgrunn i virkeligheten gir det oss derimot en film av ganske usedvanlig karakter.

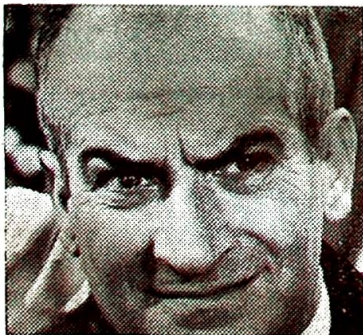
Den er riktignok ikke ubetinget vellykket. *Ake Falcks* regi og kamerabruk er kyndig, godt arbeide, men manus har heldt litt for sterkt i retning av den dokumentariske brutalitet, og gitt mer enn lillefingeren til den manierte stofflighet i menneskebehandlingen som for tiden plager det over-sexede Sverige inntil besettelsen. De *sinnets* påkjenninger som denne unge kjærligheten må igjennom, i et «håp mot håp», drukner tildels i nokså affekterte kartlegninger av menneskehud. Det er begrenset hva *den* kan uttrykke, når det gjelder kjernen i dette drama om hensynsløs vilje til livet.

Når dét er sagt, er det en god del tilbake å berømme, i en film som er indiskret, til tider udelikatt, men uten å forråde sitt dyp menneskelige tema. *Lars Pass-*

gård (som har vokset seg karslig siden han spilte gutten Minus i Bergmans «Såsom i en spegel») og den norske *Grynet Molvig* (som her overbevisende trer fra pop-underholdningen inn i den seriøse film) spiller fint og ekte to unge mennesker hvis instinkt var riktig, stikk i strid med en tilsynelatende ufeilbarlig og knusende sakkunnskap, og som midt i et nokså likegyldig miljø oppdager kjærlighetens skremmende krav og uforklarlige makt. Dialogen mellom de to, som i stille trass satser alt mot døden — og vinner — har ikke et falsk anslag. Særlig disponerer *Grynet Molvig* klokt og lavmælt sin farlig dramatiske rolle — hvor lett kunne ikke den ha glidd ut i skrik og melodrama! *Amor vincit omnia* — kjærligheten kan vinne over alt — sa de gamle. Det kan den faktisk, og slik må det visst sies, i vår illusjonsløse verden: Hardt, uten tricks, og i forsiktig undring over det som faktisk skjedde. «Prinsessen» er vel verd et besøk, for dem som ikke skremmes av å ferdes i dødens forværelse.

STAKKARS SEPTIME

Filmkomikere vokser ikke på trær, og i en gråkald eftervinter har de sin store misjon. Personlig røber jeg en uttalt svakhet for franskmannen *Louis de Funès*, en liten illsint herre med gummifjes, livlige geberder og et skarpt øye for menneskelig forfengelighet. I «Den store restauranten» utleverer han, etterhvert i villere og villere farseløyer, en restauratør — *Monsieur Septime* — som ganske uforskyldt kommer opp i en sør-amerikansk kupp-historie midt i Paris. Filmen glir etterhvert ut. Bokstavelig talt, for så vidt som vi til slutt ser den arme *Septime* seile utfor et skihopp i en endevendt bil med ski på taket. Morsommere er scenene fra den fine snobbe-restauranten på *Champs Elysées*, hvor *Louis de Funès*

harsellerer oppfinnsomt over denne kostbare og kunstige luksus-verden. Regissøren, *Jacques Besnard*, har riktig latt ham få boltre seg, som glatt og slepen direktør blant gjestene, ilsken og oppskjørtet tyrann ute på kjøkkenet. Det er virtuos komikk, og ganske uimotståelig latterlig, i sin masete geskjeftighet. *Bernard Blier*, en skuespiller som behersker et hvilket som helst rollefag, er en tykk og truende politi-kommissær, som innbitt jager attentat-forbrytere blant restaurantens menykort og lukulliske sauser, med *Septime* selv som en fomlete og vettskremt lokkedue. En god latter senvinters!

BLOD I NILEN

Når først kjempfilmer skal være, er «Khartoum» unektelig av de bedre. General *Charles Gordon*, den engelske koloni-offiseren på *Victoriatiden*, var en gåtefull blanding av imperialisme og puritanisk, kristen mystikk. Da britene i 1884 hadde utsatt seg mer enn de selv egentlig ønsket i Sudan, ble han sendt fra London for å rake kastanjene ut av ilden, ikke bare for en isolert britisk garnison i *Khartoum* ved Øvre-Nilen, men også for *Gladstones* liberale kabinett hjemme i *Westminster*, som hverken turde eller ville drive en aggressiv politikk. Faktisk ble han ofret — intet annet enn militærmakt kunne stanse «*Mahdien*», den religiøse fanatiker som under *Islams* fane samlet befolkningen til massakre på de hvite. *Gordon* og hans garnison ble hugget ned, før det britiske ekspedisjonskorpsset nådde frem under general *Kitchener* — en kampanje hvor forøvrig den unge *Winston Churchill* deltok i krigshistoriens siste kavalleri-sjokk.

Der er prakt og velde over regissøren *Basil Deardens* *Nillandskaper* og slagscenene er overdådige, hvis en liker slikt. *Charlton Heston* kommer vel i denne rollen så nær skuespill som det er denne enstonige muskeltmannen mulig, mens *Ralph Richardson* som *Gladstone* og særlig *Laurence Olivier* som *Mahdion* interesserer levende i mindre roller. Særlig lager sistnevnte en perfekt studie over den urokkelige fanatiker — med et blick og en stemme som røber den visjonæres utilgjengelighet for fornuft. Hvis da ikke *Gordons* og hans møte snarere var møtet mellom to makt-mystikere, hvorav én måtte dø. Det ble *Gordon*.

hym.